

Brug gasbrænderen til ukrudt

Rebild Vandværk har en gasbrænder, som medlemmerne kan låne til bekæmpelse af ukrudt. På den måde kan vi alle være med til, at spare drikkevandet for pesticider.

Brænderen lånes ved henvendelse til Safarikøbmanden



oktober 2008

Vi har godt drikkevand i Rebild. Hjælp os med at passe på det.

I Rebild henter vi drikkevandet under byen, derfor håber vi, I vil hjælpe med at passe på det.

Grundvandet i Rebild er særligt sårbart *(se side 2)*.

Derfor er vi nødt til at være forsigtige med hvad der ender i jorden. Vi skulle nødigt komme der til, hvor vi skal købe vand på flasker. En liter hanevand koster 4 øre. Hos købmanden koster flaskevand over 100 gange så meget!

Det er vigtigt at haveejerne er med.

For at sikre drikkevandet er foreningen i Rebild gået sammen om kampagnen giftfri by. Målet er at mange haver ud af byens 275 er giftfri.

Statsskoven er gået over til giftfri dyrkning. Nu er det haveejernes tur til at gøre en indsats.



Vandværket på Stendalsvej

Pas på vores drikkevand

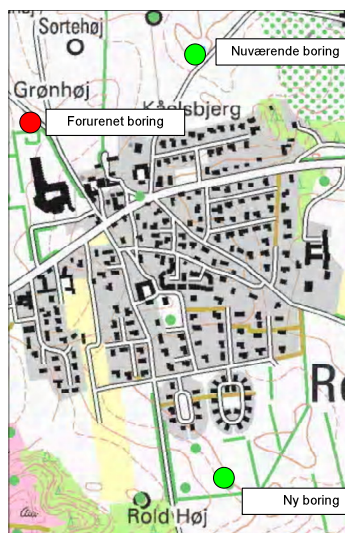
- Dyrk haven uden gift
- Aflever gammel gift
- Læs hvordan i denne folder

Rebilds drikkevand

Drikkevandet i Rebild kommer fra to borer, den ene på Rebild Kirkevej er fra 1974 og den anden på Stendalsvej blev taget i brug i 2006 for at erstatte boringen på Ørnebjergvej som er forurennet.

Vandet fra Kirkevej pumpes op i en beholder på Ørnebjergvej. Fra beholderen pumpes vandet direkte ud på ledningsnettet. Vandet fra Stendalsvej pumpes direkte ud på ledningsnettet.

Det giver en god forsynings-sikkerhed, at et af værkerne kan forsyne hele byen, hvis det andet lukkes ned i forbindelse med reparation eller vedligeholdelse.



Da undergrunden mest består af sand og kridt er grundvandet særligt sårbart overfor forurening.

Sårbart drikkevand

Grundvandsspejlet i Rebild findes omkring 50 m under jordoverfladen. Over grundvandsspejlet består undergrunden mest af sand.

Et tæt lerlag ville beskytte grundvandet mod nedsivning

af forurening, men et sådant findes ikke.

Derfor skal vi være særdeles forsigtige med, hvad vi tilføjer jorden i Rebild.

Vil du vide mere

Vi har lavet information om fuglekasser, bunddække, flis, kompost og kompost-beholdere de kan hentes hos Rebild Vandværk, Jyllandsgade 1 i Skørping eller på www.rebildvandvaerk.dk

På biblioteket findes masser af bøger om giftfri have.

På hjemmesiderne www.havenyt.dk og www.mst.dk/groenhaven/ står alt, hvad der er værd at vide om giftfri have.

I serien Grøn Viden, som udgives af Danmarks JordbrugsForskning findes flere hefter om havebrug og sunde planter (<http://web.agrsci.dk> eller tlf. 89991900).

Denne brochure er udarbejdet af Rebild Vandværk, grundejerforeninger og borgerforening i Rebild sammen med Naturskolen og Rebild kommune.

Kompost

Lån en kompost-beholder ved kommunen eller byg en selv.

Muldindholdet og jordens struktur kan forbedres med kompost. Få en kompost-beholder ved kommunen eller byg en selv. Kompost-beholderen er fin til grønsagsaffald fra køkkenet, ukrudt med frø samt sener og skvalderkål. Sold komposten inden den spredes,

så kun de godt omsatte dele bliver spredt i haven. Større haveaffald, blade og græs kan let komposteres i en bunke, der spredes ud på jorden, så snart der er bare pletter.

På Genbrugspladsen kan man hente ekstra kompost ganske gratis.

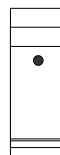
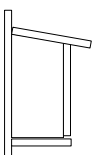
Der skal kun 5 g gift til at ødelægge et årsforbrug af drikkevand for hele Rebild by.

Farligt affald

Gamle rester af sprøjtemidler, olie eller gødning hører ikke hjemme i haven. Private kan gratis aflevere det på

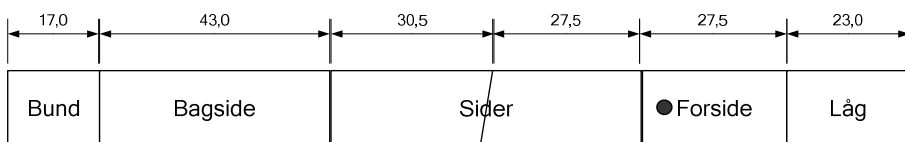
genbrugspladsen, hvor kommunen sørger for den rigtige bortskaffelse.

Byg selv en redekasse til fuglene.



Brug et bræt på 170 * 15 * 2 cm. Skær det ud som vist nedenfor og saml huset med søm eller skruer. Bor et hul på 28 mm til mejser, 32 mm til musvitter og spurve eller 50 mm til stære

Hæng kassen i et træ eller på huset et sted hvor katten ikke kan komme op. Mejsler vil gerne bo 1½ - 2 meter over jorden, spurve 2 - 3 meter og stære 3 - 5 m oppe.



Giftfri have –det er nemt

Giftfri have –det er nemt!

Det er en sund og sjov hobby, at dyrke sin egen have. Det er ikke svært at dyrke haven uden gift – det handler om mangfoldighed og forebyggelse.

Betyder min indsats noget?

Nogen tror måske ikke, at

det betyder ret meget at bruge gift i haven. Fem gram gift er nok til at ødelægge et årsforbrug af drikkevand til hele byen. Når hele statsskoven kan dyrkes uden gift, kan vores haver også.

Derfor har vi på de følgende sider samlet en række forslag til, hvordan haven kan dyrkes uden gift.

En frugtbar jord

Et godt lag muld sikrer at planterne trives, fordi det giver en god struktur til røddernes vækst og det holder på vand og næring. Den gode muldjord dannes af dødt plantemateriale. Det gælder derfor om at beholde alle planterester i haven. Bar jord bør altid dækkes

med kompost, dækplanter, flis eller afklip fra græs, hæk og stauder.

Om efteråret kan man rive de visne blade ind under træer og buske. Regnormene vil elske dem – man kan ligefrem høre dem en stille aften, mens de skaber muld.

Urtehaven

Gød ikke for kraftigt med kunstgødning. Planterne gror godt nok hurtigere, men de bliver også svagere over for angreb af sygdomme og skadedyr.

Byt om på urtebedene hvert

år, derved undgås jordtræthed.

Så blomster mellem grønsagerne, de pynter og de tiltrækker bl.a. svirrefluer, hvis larver lever af bladlus og andre larver.

Det er ikke svært at dyrke haven uden gift –kodeordene er mangfoldighed og forebyggelse.

Bar jord bør altid dækkes med kompost, dækplanter, flis eller afklip fra græs, hæk og stauder.



Frugt og bær



Sunde frugttræer bliver ikke angrebet af sygdomme

Det er vigtigt at købe robuste planter, som passer til havens miljø og Rebilds lette jorde.

Æbler

Vælg f.eks. mellem følgende:

Rød ananas, Filippa, Rød belle de Boskoop, Prima.

Blommer:

Vælg f.eks. Victoria.

Solbær

Vælg f.eks. Titania.

Se flere forslag på <http://www.havenyt.dk/> eller i ”Frugt- og bærsorter til haven”. Grøn Viden Havebrug, nr. 131, 2000.

Opskrift på insektsæbe:

I en sprøjteflaske blandes 1 l vand med 1 tsk. brun sæbe og 1 spsk. Sprit

På sarte planter forsøges med en tyndere opløsning, ved kraftige angreb med en stærkere.

Drivhuset

Det kan være svært at skabe en naturlig balance i det isolerede, subtropiske klima, i drivhuset.

Det er en god idé at fjerne døde planterester fra drivhuset for at undgå svampevækst.

Blomsterhaven

I prydhaven er det oplagt at anvende bunddækkeplanter mellem stauderne – der er et stort udbud på planteskolen, men almindelige jordbærplanter er også egnede. Spagnum er kun egnet til jorddække mellem surbundsplanter, andre steder kan man f.eks. bruge barkflis.

Spindemider elsker agurkeplanter. Miderne kan bekæmpes med insektsæbe eller med rovmider. Insektsæben kan man selv lave. Rovmider og andre gavndyr kan købes, hvor man køber frø og planter.

Det er vigtigt at bruge robuste planter, som ikke så nemt bliver angrebet af sygdom. F.eks. er roser ikke egnede til en lukket og mørk have.

Placer de høje planter bagerst og de lave foran. Står de tæt, skygger de det meste ukrudt væk, så du kun skal luge den forreste ½ m.



Den nemme have er tæt plantet med robuste planter.

Græsplænen

Mos i græsplænen er særligt udtalt i foråret. Det meste forsvinder, når græsset begynder at gro. Mos kan i nogen grad afhjælpes ved ikke at klippe for kort – sæt plæneklipperen op, så den

klipper 6 cm over jorden i foråret. Den kan evt. sættes ned til 4 cm i løbet af sommeren.

Sæt nogle stærekasser op, hvis gåsebillerne ødelægger plænen.



Græsplænen er den del af haven, der kræver flest arbejdstimer.

Ukrudt

Nyd blomsterne i græsplænen, det gør insekterne.

Forebyg ukrudt mellem fliserne ved at lægge fiber-

tex inden arbejdet går i gang. Er der først ukrudt kan det fjernes med en stiv kost og det store med en skarp skovl.



Bierne elsker blomsternes nektar og pollen – og børnene kan flette blomsterkranser.

Et rigt dyreliv i haven

Et rigt dyreliv i haven er spændende at kigge på og nyttedyrene kan være ret effektive mod skadedyr, hvis der er de rette forhold.

Nytteinsekter tiltrækkes af blomstrende planter. Gode insektplanter er morgenfruer, dild og honningurt.

Skadedyr

Kållarver kan ribbe grønkålen. Lad stokken stå, kålbladene kommer igen, når larverne er væk til vinter.

Snegle kan blive et problem for spæde planter. Så de

Pindsvin og spidsmus elsker snegle og insekter. Giv dem en bunke grene og blade at gemme sig i.

Byg en fuglekasse. Et mejsepar tager 15.000 larver pr. kuld unger.



Et mejsepar tager 15.000 larver pr. kuld unger.

sarteste planter i kasser og plant dem ud når vejret tillader. Vær i øvrigt tålmodig – de fleste skadedyr forsvinder igen.

Hjælp dem med vand, fuglekasser og gerne noget krat.